

GOTICO-ANTIQUA, PROTO-ROMAN, HYBRID.
15TH CENTURY TYPES BETWEEN GOTHIC AND ROMAN
ATELIER NATIONAL DE RECHERCHE TYPOGRAPHIQUE

ZAINER GOTICO-ANTIQUA 96G
JOHANN ZAINER
ULM BEFORE 1477

• 3.
Incipit prologus super legendam sanctoꝝ quaz ap̄ilauit frat̄ iacobus natione Januēlis ordinis fratrū predicatoroꝝ.

Universū tempus p̄ntis vite i q̄tuor distin
guitur scz in tps deuatiōis. renouatiōis
sive reuocationis recōciliacionis. et peregrī
nationis. Tempus deuatiōis fuit ab adā
postq̄ scz a deo deuiauit. et durauit v̄sq̄
ad moysen. Et istud tps rep̄ntat ecclesia
a septuagesima. v̄sq̄ ad pasca. Vnd & tūc
legitur liber genesis. scz in quo ponit deuatio p̄moꝝ pentū.
Tempus renouationis sive reuocatiois incepit a moyse & du
rauit v̄sq̄ ad natuitateꝝ xp̄i. In quo homines per prophetas
ad fidem reuocati sunt & renouati. Et istud tps rep̄ntat ecclesia
ab aduentu dñi v̄sq̄ ad natuitatem xp̄i. Vnd tunc legit esa
vbi de hac renouatōe apte agitur. Tempus recōciliationis ē
temp⁹ in quo p̄ xp̄m sumus recōciliati. Et istud tpus rep̄ntat
ecclesia a pasca v̄sq̄ ad p̄thecosten. Vnd et tunc legit apoꝝ.
vbi plene agit de misterio huiꝝ recōciliationis. Tempus pe
grinationis est tpus p̄ntis vite in quo pegrinamur & in pug
na semp sumus. Et illud tpus rep̄ntat ecclesia ab octaua pen
thecostes v̄sq̄ ad aduentū dñi. Vnde tunc legunt libri regū.
et machabeoꝝ. i quibꝝ de multiplici pugna agitur p̄ quā nr̄a
pugna spūalis signat. Tps aut̄ illud qđ est a natali dñi v̄sq̄
ad septugesimā ptim stinet sub tpe recōciliationis qđ est tps
leticie scz a natali v̄sq̄ ad octauā epyphanie. ptim sub tempe
pegrinatiōis scz ab octaua epyphanie v̄sq̄ ad septuagesimā
Et pot accipi hic qđrplex tempoꝝ variatio. Primo penes q̄
tuor tempoꝝ distinctiones vt hyems referat ad primū. ver ad
scdm. estas ad tertiu autūnū ad quartū. Et rō appropatiōis
satis patet. Secūdo penes q̄tuor ptes diei vt nox referatur ad
primū mane ad scdm. meredies ad tertiu. vespera ad quartū
Licet aut̄ prius fuerit deuatio qđ renouatio tñ ecclesia omnia
officia sua potius incipit in tpe renouationis qđ deuatiōis. i. in
aduentu potius qđ in septuagesima. et hoc duplici rōne. Prío
ne videat incipe ab errore. tenet em rem & non sequit ordineꝝ
temporis. sicut & euangeliste sepius faciut. Scđo qm̄ p aduen
tum xp̄i omnia renouata sunt. ppter quod tps istud dicit tps
renouatiōis. Apoc. 3. Ecce ego noua facio oia. Congruē igit
i hoc tpe renouationis ecclia oia officia sua renouat. Ut igit
ordo tpis ab ecclia distind seruet. p̄mo agem⁹ d festiuitatibꝝ

• 3.
Incipit prologus super legendam sanctoꝝ quaz ap̄ilauit frat̄ iacobus natione Januēlis ordinis fratrū predicatoroꝝ.

Universū tempus p̄ntis vite i q̄tuor distin
guitur scz in tpers deuitiōis. renouatiōis
sive reuocationis recōciliacionis. et peregrī
nationis. Tempus deuatiōis fuit ab adā
postq̄ scz a deo deuiauit. et durauit v̄sq̄
ad moysen. Et istud tps rep̄ntat ecclesia
a septuagesima. v̄sq̄ ad pasca. Vnd & tūc
legitur liber genesis. scz in quo ponit deuatio p̄moꝝ pentū.
Tempus renouationis sive reuocatiois incepit a moyse & du
rauit v̄sq̄ ad natuitateꝝ xp̄i. In quo homines per prophetas
ad fidem reuocati sunt & renouati. Et istud tps rep̄ntat ecclesia
ab aduentu dñi v̄sq̄ ad natuitatem xp̄i. Vnd tūc legit esa
vbi d̄ hac renouatōe apte agitur. Tempus recōciliationis ē
tēp⁹ i quo p̄ xp̄m sumus recōciliati. Et istud tpus rep̄ntat
ecclesia a pasca v̄sq̄ ad p̄thecosten. Vnd et tunc legit apoꝝ.
vbi plene agit d̄ misterio huiꝝ recōciliationis. Tempus pe
grinationis est tpus p̄ntis vite in quo pegrinamur & in pug
na semp sumus. Et illud tpus rep̄ntat ecclesia ab octaua pen
thecostes v̄sq̄ ad aduentū dñi. Vnde tunc legunt libri regū.
et machabeoꝝ. i quibꝝ de multiplici pugna agitur p̄ quā nr̄a
pugna spūalis signat. Tps aut̄ illud qđ est a natali dñi v̄sq̄
ad septugesimā ptim stinet sub tpe recōciliationis qđ est tps
leticie scz a natali v̄sq̄ ad octauā epyphanie. ptim sub tempe
pegrinatiōis scz ab octaua epyphanie v̄sq̄ ad septuagesimā
Et pot accipi hic qđrplex tempoꝝ variatio. Primo penes q̄
tuor tempoꝝ distinctiones vt hyems referat ad primū. ver ad
scdm. estas ad tertiu autūnū ad quartū. Et rō appropatiōis
satis patet. Secūdo penes q̄tuor ptes diei vt nox referatur ad
primū mane ad scdm. meredies ad tertiu. vespera ad quartū
Licet aut̄ prius fuerit deuatio qđ renouatio tñ ecclesia omnia
officia sua potius incipit i tpe renouationis qđ deuatiōis. i. in
aduentu potius qđ in septuagesima. et hoc duplici rōne. Prío
ne videat incipe ab errore. tenet em rem & non sequit ordineꝝ
temporis. sicut & euangeliste sepius faciut. Scđo qm̄ p aduen
tum xp̄i omnia renouata sunt. ppter quod tpers istud dicit tps
renouatiōis. Apoc. 3. Ecce ego noua facio oia. Congruē igit
i hoc tpe renouationis ecclia oia officia sua renouat. Ut igit
ordo tpis ab ecclia distind seruet. p̄mo agem⁹ d festiuitatibꝝ

Universū tempus pñtis vīte i q̄tuor dīstīn
guitur scz in tps deuīatiōis. renouatiōis
siue reuocationis recōciliacionis. ⁊ peregrī
nationis. Tempus deuīatiōis fuit ab adā
postq̄ scz a deo deuīauit. et durauit vſcq̄
ad moylen. Et istud tps repñtat ecclesia
a septuagesima. vſcq̄ ad pasca. Vnd ⁊ tūc

Universū tempus pñtis vīte i q̄tuor dīstīn
guitur scz in tps deuītiōis. renouatiōis
siue reuocationis recōciliacionis. ⁊ peregrī
nationis. Tempus dematiōis fuit ab adā
postq̄ scz a deo deuīauit. et durauit vſcq̄
ad moylen. Et istud tps repñtat ecclesia
a septuagesima. vſcq̄ ad pasca. Vnd ⁊ tūc

À Á Â Æ Ç Ø È Ë Ï Ò
ñ ÿ ñ ñ ñ ñ ñ ñ ñ
Ñ ÿ ñ ñ ñ ñ ñ ñ
R S T Þ Þ Þ Þ
a b c d e f g h
í l m n o p q r s í
t u v x y þ

The image displays a grid of 12 rows of Old English text, likely from the Anglo-Saxon Chronicle, arranged in a 12x12 grid. Each row contains 12 individual letters or groups of letters, separated by thin vertical lines. The text is written in a dark, textured script on a light-colored background. The letters include various forms of A, B, C, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P, R, S, T, and V, along with some ligatures and special characters like Æ, Ó, and Ú.

A B C D E F G H J
K L M N D P Q R S
U T V W X Y Z a á a n
á r b b e b o b r b ð c é c a c c æ æ c í
ch ð w ð d ð a u c û d ð d e
ð ð e ð e è é ð f ð a f f f í a ð
f r f u g g e g é g g í g o g r
g u h h e h é h o i ï í m í w ý k l
P l í l u m m n n m ó ð o r p p

The image displays a grid of 40 rectangular panels arranged in five rows and eight columns. Each panel contains a portion of Gothic script, likely from a medieval manuscript. The script is a dark, textured black against a light, slightly mottled background. The letters are rounded and have distinct stroke patterns characteristic of Gothic handwriting. The first few rows show words such as 'Propero populi', 'Frater maior', 'Misterium', 'tum tuum', and 'deus deus'. The last row shows individual characters and punctuation marks, including '4', '5', '6', '7', '8', '9', '0', '.', ';', '=', and various Gothic letter forms.

Non eram nescius Brute cum quae summis ingenii exquisitaque doctrina philosophi Graeco sermone tractavissent ea Latinis litteris mandaremus fore ut hic noster labor in varias reprehensiones incurrebat, nam quibusdam et iis quidem non admodum inoditis totum hoc displacebat philosophari. quidam autem non tam id reprehendunt si remissius agatur sed tantum studium tamque multam operam ponendam in eo non arbitrantur. erunt etiam et iis quidem eruditii Graecis litteris contemnentes Latinas qui se dicant in Graecis legendis operam malle consumere. postremo aliquos futuros suscipio qui me ad alias litteras vocent genus hoc scribendi etsi sit elegans personae tamen et dignitatis esse negent. Contra quos omnis dicendum breviter existimo. Quamquam philosophiae quidem vituperatoribus satis responsum est eo libro quo a nobis philosophia defensa et collaudata est cum esse accusata et vituperata ab Hortensio. qui liber cum et tibi probatus videretur et iis quos ego posse iudicare arbitrarer plura suscepit veritus nemovere hominum studia viderer rezinere non posse. Qui autem si maxime hoc placeat moderatius tamen id volunt fieri difficultem quandam temperantiam postulant in eo quod semel admissum coerceri reprimique non potest ut propemodum iustioribus utamur illis qui omnino avocent a philosophia quam his qui rebus infinitis modum constituant in reque eo meliore quo maior sit medicina critatem desiderent. Sive enim ad sapientiam perveniri potest non paranda nobis solum ea sed fruenda etiam sapientia est sive hoc difficile est tamen nec modus est ullus investigandi veri nisi inveneris et quaerendi defatigatio turpis est cum id quod quaeritur sit pul-

cherrimum. etenim si delectamur cum scribimus quis est tam invidus qui ab eo nos abducat sin laboramus quis est qui alienae modum statuat industriae nam ut Terentianus Chremes non inhumanus qui novum vicinum non vult fodere aut arare aut aliquid ferre denique non enim illum ab industria sed ab inliberali labore deterret sic isti curiosi quos offendit noster minime nobis iniucundus labor. is igitur est difficilis satis facere qui se Latina scripta dicunt contemnere. in quibus hoc primum est in quo admirer cur in gravissimis rebus non delectez eos sermo patrius cum idem fabellas Latinas ad verbum e Graecis expressas non inviti legant. quis enim tam inimicus paene nomini Romano est qui Ennius Medeam aut Antipham Pacuvium spernat aut reicit quod se isdem Euripidis fabulis detectari dicat Latinas litteras oderit Synephebos ego inquit potius Caecilius aut Andriam Terentium quam utramque Menandri legam At quibus tantum dissentio ut cum Sophocles vel optime scripsisset Electram tamen male conversam Attilii mihi legendam putem de quo Lucilius ferreum scriptorem verum opinor scriptorem tamen ut legendus sit. rudem enim esse omnino in nostris poezis aut inertissimae segnitiae est aut fastidii delicatissimi. mihi quidem nulli satis eruditii videntur quibus nostra ignota sunt. an tamen ne in nemore nihilo minus legitimus quam hoc idem Graecum quae autem de bene beateque vivendo a Platone disputata sunt haec explicari non placebit Latine Synephebos ego inquit potius Caecilius aut Andriam Terentium quam utramque Menandri legam At quibus tantum dissentio ut cum Sophocles vel optime scripsisset Electram tamen male conversam Attilii mihi legendam putem de quo Lucilius ferreum

LATIN ABBREVIATIONS

ā	a m
b̄	-bus
c̄	cum
ð	de
	des
	dicit
	dictus
	dis
	dit
	dum
	und
ē	em
	en
	est
ī	in
	ini
	im
	imu
	ire
	mi
	min
	ní
	ním
ꝑ	lu
	ul
ꝑ	men
	mn
	mne
	mni
	mun
	tum
ñ	an
	ene
ō	on
	om
	io
	odo
p̄	per

ꝑ	pre
ꝑ	papa
ꝑ	populo
ꝑ	propter
ꝑ	qui
ꝑ	quae
ꝑ	qua
ꝑ	quo
ꝑ	que
ꝑ	quam
ꝑ	ter
ꝑ	tr
ꝑ	tio
ꝑ	um
ꝑ	un
ꝑ	ver
ꝑ	et
ꝑ	con
ꝑ	et
ꝑ	rum
ꝑ	us
HISTORICAL LIGATURES	
STANDARD LIGATURES	
an	an
ar	ar
be	be
bo	bo
br	br
bo	bo
ca	ca
cc	cc
œ	ce
á	cí
ch	ch
ck	ck
co	co
cr	cr
ct	ct

ꝑ	cti
ꝑ	cu
ꝑ	de
ꝑ	do
ꝑ	ec
ꝑ	et
ꝑ	ei
ꝑ	eʒ
ꝑ	fa
ꝑ	fe
ꝑ	ff
ꝑ	fi
ꝑ	fl
ꝑ	fo
ꝑ	fr
ꝑ	fu
ꝑ	ge
ꝑ	gi
ꝑ	go
ꝑ	gr
ꝑ	gu
ꝑ	he
ꝑ	ho
ꝑ	ii
ꝑ	in
ꝑ	iu
ꝑ	li
ꝑ	lu
ꝑ	ni
ꝑ	oe
ꝑ	or
ꝑ	pe
ꝑ	po
ꝑ	pr
ꝑ	ra
ꝑ	re
ꝑ	sch
ꝑ	si
ꝑ	ss

ft	st
ſt̄	sti
ta	ta
te	te
ti	ti
to	to
tu	tu
ui	ui
ve	ve
vo	vo

HISTORICAL FORMS
STYLISTIC ALTERNATES

ss01	ꝑ	r
ss02	ſ	s
ss03	ſ	s

ZAINER 96G [TW], GOTICO-ANTIQUA FIRST USED IN ULM BY JOHANN
ZAINER FOR JACQUES DE VORAGINE'S *LEGENDA AUREA* [ISTC] NOT AFTER
1477 AND USED UNTIL 1485.

TYPE DESIGN WORKSHOP AT HOCHSCHULE AACHEN AND
STADTBIBLIOTHEK AACHEN, HELD BY JÉRÔME KNEBUSCH, AACHEN,
OCTOBER 2017.

SOURCE: LATIN BIBLE, C. 1480 [ISTC].

WORKSHOP PARTICIPANTS: ANNIJA CESKA, TOBIAS KÜPPERS, SIMON
THIEFES, MARCO BAZELMANS, MARTHA IOANNIDOU, FELIX PAUL WOCHNIK,
LEONIE VIOLA SARBO, PAUL THEISEN, ROBERT FRANKE, JENNIFER
SCHÖNLAU, ANDREAS BLINDERT, PAULA DAHLEM, HENRY MONSE, JANUSZ
KENDEL, CARLOTTA PIONTKOWITZ, ALEXIS FAUDOT, RAFAEL RIBAS.

FONT DESIGNED AND PRODUCED BY ALEXIS FAUDOT AND RAFAEL RIBAS,
DIRECTED BY JÉRÔME KNEBUSCH, ATELIER NATIONAL DE RECHERCHE
TYPOGRAPHIQUE (ANRT), NANCY.

IMAGES: COPYRIGHT BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK, MÜNCHEN
& ANRT, NANCY.

PUBLISHED UNDER THE SIL OPEN FONT LICENCE AND AVAILABLE AT
GOTICO-ANTIQUA.ANRT-NANCY.FR

COPYRIGHT ANRT, ALL RIGHTS RESERVED, 2020.

VERSION: 1.1, 11 FEBRUARY 2020

ADDED GLYPHS:

ſ ū ĩ